

Kmetijski list

Glasilo „Samostojne kmetijske stranke za Slovenijo“.

Izhaja vsak četrtek.

Naročnina:

celoletno K 35.—
polletno K 18.—
posamezna številka 1.—

**Kmet, pomagaj si sam,
in svoje stališče v državi
uravnaj si sam!**

Inserati:

1 mm inseratnega stolpca stane za:
malo oglasa K 1.—
redno razglaso K 1.50
reklame K 2.—

Uredništvo in upravnništvo lista je v Ljubljani na Kongresnem trgu št. 9 (nasproti dvorca).

Sprejem prestolonaslednika v Sloveniji.

Našega bodočega kralja, prestolonaslednika Aleksandra, je v Ljubljani kakor tudi povsod drugod po širni Sloveniji, kamor je prišel, navdušeno pozdravljalo naše kmetско ljudstvo.

Ni posebnega nismo ukrenili med kmetiskim ljudstvom glede prestolonaslednikovega sprejema, ker smo vedeli, da bo kmetско ljudstvo samo, veselo zaradi regentovega prvega zgodovinskega prihoda med nas, pozdravilo regenta tako kot mu srce narekuje.

Vsled tega smo tudi v našem listu opustili vsak pozdravni članek, zavedajoč se, da mora pri tej zgodovinski važni prvi poti govoriti ljudstvo samo. Sedaj tudi vemo, da je bil regent zaradi pozdravov naš kmetskega ljudstva posebno radostno iznenaden.

V Ljubljani se je udeležilo sprejema na stolice naših pristašev v narodnih nošah tako iz bližnje okolice ljubljanske, kakor tudi iz Stajerske, Koroške, Gorenjske, Dolenjske, Notranjske, da celo Belokranjci in kočevski Slovenci pod vodstvom naših odborov so bili številno zastopani. Mlajši naši pristaši so prihajali v Ljubljano na konjih, večje skupine v narodnih nošah pa so se pripeljale na številnih bogato okrašenih vozovih, s čimer so sijaj sprejema še posebno povzdignili. V sprevodu je bila na posebnem vozu tudi oficijelna strankina deputacija. Naše ljudi je tudi meščanstvo na vsej poti, kjer se je sprevod pomikal, oduševljeno pozdravljalo. Zanimiva je bila velika narodna kmetška „ohcet“, ki je znatno povzdignila zanimivost ljudske veselice.

Na ličen ter jako pristržen in veličasten način so naši pristaši pozdravljali prestolonaslednika na poti v Kranj, na Bled in v Trzin kakor tudi v teh krajih samih, dalje na njegovi poti skozi Črni graben, Vranksko, Žalec, Celje, Vojnik, Slovensko Bistrico v Maribor in prav tako v navedenih krajih samih, kjer se je regent tudi le za hip pomudil. Ob cestah so bili povsod postavljeni številni mlaji in slavoloki, pod katerimi so se zbrale velike množice kmetskega ljudstva v narodnih nošah, številni jezdeci in okusno okrašeni kmetški vozovi.

Tudi ob železniški progi, koder je regent prihajal v Slovenijo in potem zopet odhajal v stolni Beograd, je bilo vse odeto v cvetje, zelenje in narodne zastave. Povsod so bili postavljeni številni mlaji pa slavoloki. Na vseh kolodvorih je bil prestolonaslednik burno pozdravljen.

Prepričani smo, da bi bil sprejem povsod še veličastnejši, ako ne bi naših ljudi zadrževala košnja in spravljanje sena.

Zelo značilno je pa to, da niso hoteli klerikalci nikjer pustiti kmetov do veljave. Tudi nas so ovirali v bojazni, da kmet ne bi prišel regentu pred oči, ker so mu hoteli pokazati zadnjo avstrijsko fotografijo — same frake.

Glede časa, kdaj se bo regent odpeljal preko Črnega grabna v Celje in Maribor, nas je vlada

celo nalagala. Naša deputacija je hotela prestolonaslednika pozdraviti, a to so znali klerikalci na vladi na spreten način preprečiti.

Prestolonaslednikov nastop in njegovo vedenje sta bila zelo prikupna. Zlasti se je regent zanimal za preprosto ljudstvo. Povsod je rad porabil priložnost, da se je razgovarjal z njim. S tem se je narodu jako priljubil.

Zelimo in nestrpnost pričakujemo, da enak prihod Aleksandra osvoboditelja v najkrajšem času dočakajo tudi naši nesrečni, neodrešeni bratje onostran demarkacijskih črt.

Prestolonaslednika naj spremljajo te-le naše besede: „Ko odhajaš od nas, zagotovljen naše ljubezni in zveste podpore, Ti kličemo: Bodi nam trden branitelj naše vseslovenske zemlje in jeklen branitelj naše Stare Pravde!“

Zakaj smo dobili žensko volilno pravico?

Povsod prevladuje mnenje, da še nismo zreli za žensko volilno pravico, ki se ne uvaža niti pri tako kulturnih narodih, ki so za stoletja pred nami, kakor n. pr. pri Francozih in Angležih.

Naša stranka sicer načeloma ni proti ženski volilni pravici. Vemo dobro, da uvaajo klerikalci sedaj žensko volilno pravico samo zato, ker upajo s pomočjo agitacije in izpovednice ženske pridobiti zase in ker mislijo, da bodo žene spravile na njihovo stran tudi tiste moške, ki niso za klerikalce. Ženska volilna pravica je torej pri nas uvedena le zato, ker računajo klerikalci s tem, da je naše ženstvo tako nezavedno, da ga bodo pri volitvah lahko izkoristili zase. Možje, pazite, da se to ne zgodi!

Kakor smo obsojali svojčas tisto pravico, ki jo je hotel dati dr. Žerjav mestnim, šolanim ženskam, tako obsojamo danes atentat klerikalcev na naše ženstvo, ki ga hočejo z žensko volilno pravico prav samo zase izrabiti in izkoristiti.

Kaj lepo in idealno in po naši volji bi bilo, če bi bila stvar res taka, da bi pri nas ženska volilna pravica služila za dokaz enakopravnosti ženske in ne za njeno izkoriščanje.

V Jugoslaviji govori vse proti ženski volilni pravici. Da, tudi minister Protič, najboljši prijatelj in politični tovariš dr. Korošca! Zakaj pa je potem ta minister vsaj za Slovenijo dal ženskam volilno pravico, za občinska zastopstva?

To je pa tako: Protič in njegova radikalna stranka hočeta pridobiti vse turške bege in age v Bosni na svojo stran. Ti begi pa se upirajo izvedbi agrarne reforme, oziroma so proti temu, da bi se jim odvzela zemlja, ki so jo nekdanj uropali krščanskim kmetom, in da bi se ta zemlja vrnila krščanskim kmetom. Ker dr. Korošec to dobro ve, zato je rekel Protiču, da bo glasoval proti razdelitvi turške veleposesti v Bosni med krščanske kmete, če dovolijo radikalci, da se bodo smele ženske v Sloveniji udeleževati volitev v občinske odbore.

Udarila sta v roke in kupčija je bila gotova.

Tako je minister dr. Korošec, načelnik slovenske klerikalne stranke, v politični kupčiji prodal bosanske krščanske kmete Turkom, ki jih bodo izsesavali kot najemnike še naprej!

Klerikalci pa vpijejo še vedno, da je krščanstvo v nevarnosti, čeprav ga sami pokopujejo! Da jih le sram ni takega . . . ! Spoznajte jih!

Izsekavanje gozdov in „Gospodarska zveza“.

Nedavno so sklenile lesni veletvrdki „Sava“ in „Panonija“ ter klerikalna „Gospodarska zveza“ z vlado pogodbo za 15letno izsekavanje velikanskih gozdov kneza Auersperga. To izsekavanje bi bilo zelo škodljivo ljudstvu in še posebej pogubonosno za malo domačo lesno obrt v kočevskem okraju. Za kmeta bi bila ta pogodba silno kvarna, ker bi si ta najbogatejša podjetja s tem ustvarila nekak monopol in bi kmete vse Slovenije spravila v svojo odvisnost in bi tudi za svoj les diktirala take cene, kakršne bi hotela. „Slovenec“, „Domoljub“, „Večerni list“ in drugo klerikalno časopisje kakor tudi liberalni velekapitalistični „Slovenski Narod“ so to pogodbo na vse kriplje zagovarjali, obračali in zaobračali in jo slikali kot nekaj najplemenitejšega. Toda ministrstvo v Beogradu je spoznalo kvarnost te pogodbe in jo je vkljub vsej hvali kratkomalo razveljavilo. Mi nismo o tem veliko pisali, ampak smo neumorno delali in tudi vse dosegli. Ta uspeh je pripisovati izključno samo naši in socialnodemokratski stranki. Sedaj pa „Slovenec“ pere „Gospodarsko zvezo“, da pri tej kupčiji niti udeležena ni bila, medtem ko je prej stoinstokrat povedal, da je udeležena, bolje bi bilo, ko bi rekel, da je bila „Gospodarska zveza“ zadovoljna prejemati po 30 odstotkov od milijardnih dobičkov. Pri tem ji je seveda klerikalna deželna vlada šla z vso vnemo na roko. Ta kupčijska pogodba je bila škandal za klerikalce in njih vlado! Stavimo kaj, da bo „Slovenec“ čez 14 dni že pisal, da so razveljavljenje omenjene škodljive pogodbe dosegli — klerikalni poslanci!

Kaj pomeni klic „V boj za staro pravdo!“?

Ponoviti moramo večkrat, da se vsak kmet zapomni, zakaj rabi naša stranka za geslo in cilj svojega dela besede „V boj za staro pravdo!“ Te besede pomenjajo boj za staro pravico, katero so imeli naši pradedje, ki so bili kot kmetški narod pred več kot 1000 leti prosti in svobodni. Prosto so si volili izmed sebe svoje kneze in glavarje. Živeli so srečno in veselo. V devetem stoletju pa so zapadli sužnosti graščakov, katerim so se skozi stoletja upirali z orožjem v roki. Ko so se puntali, so vzklikali vselej in povsod na-

vdušeno „V boj za staro pravdo!“ Skozi tisočletja so se spominjali svoje nekdanje svobode. Ko se je kmetijski stan rešil graščakov, je pa zapadel sužnosti izobraženih stanov, ki so nastali iz kmetov. Ti stanovi, kateri tvorijo eden ali dva odstotka vsega prebivalstva, imajo naš kmetijski stan ali ves kmetijski narod popolnoma v svoji oblasti in mu po svoje vladajo. Pravijo, da je vsak človek sebi najbližji. Zatorej je vse tisto, kar ti ljudje kriče, češ da delajo in skrbje za kmeta, samo slepilo, ker skrbje najprej za sebe. Kakor so se borili naši očetje za osvoboditev izpod oblasti graščinske gospode, tako se moramo mi boriti za osvoboditev izpod oblasti sedaj vladajoče gospode. Postati moramo politično in gospodarsko prosti. Sami si moramo dajati postave in voliti oblastva. Zato torej rabimo mi kmetje še vedno oni stari bojni klic „V boj za staro pravdo!“ Tega bojnega klica se bomo posluževali, dokler ne bomo svoje svobode dosegli. Ta bojni klic se danes razlega že po vsej širni kmetijski državi Jugoslaviji, tedaj ne le med Slovenci, ampak tudi že med Hrvatini in Srbi. Našel bo odmev prav gotovo po vsem Balkanu in se ne bo preje polegel, dokler ne doseže popolne zmage. Kmetje, poučite o tem vse tiste zaslepljene tovariše, ki še omahujejo in se nam ne pridružijo! Poučujte jih neumorno, koliko in kaj pomeni naše sveto geslo: „V boj za staro pravdo!“

Kmet in komunizem.

V. Kako so postopali komunisti z ruskim kmetom.

Komunisti vidijo svoj ideal v sedanji Rusiji, kjer vladajo takozvani boljševiki, od katerih dobivajo komunisti vsega sveta svojo moralno in materialno pomoč. Boljševiki so skušali v Rusiji izvesti čisto komunistična načela tudi v praksi. Ker se je pa kmalu pokazalo, da se taka načela v praksi ne dajo izvesti, so morali odnehati posebno v glavni točki svojega programa — pri podržavljenju zemlje in pridelkov. Iz tega, da se je ruski mužik (kmet) podal boljševikom, sklepajo tudi naši komunisti, da se jim bo pridružil tudi naš kmet. Zato hočemo navesti, kako je prišel ruski kmet v vrste boljševikov, kako se tam počuti in zakaj v njih vrstah še danes vztraja. Svoja izvajanja črpamo iz prve roke, namreč iz opazovanj nekega srbskega seljaka, ki je sam preživel dobo ruske revolucije v vrstah ruskih boljševikov in je njih delovanje natančno in na licu mesta opazoval.

Ruski mužik je bil pred vojsko na taki gospodarski in kulturni stopnji, kakor naš kmet še za časa tlake. Zemlja je bila v Rusiji po večini samo graščakova ali samostanska in kmet jo je moral le obdelavati. Tretjino vseh pridelkov je moral oddajati lastniku zemlje. Ker ni za izobrazbo in za izboljšanje mužikovega socialnega položaja nihče skrbel, zato je glede kulture silno zaostal. „Batjuška car“ mu je bil bog in njegovi slepi klečepalci in priganjači v posvetnih in duhovniških suknjah so skrbno čuvali, da bi kmet carju nikdar pokorščine ne odpovedal. Ljudstvo je hudo trpelo pod gnilim režimom nazadnjaške carske vlade, ki mu ni hotela priznati niti najenostavnejših človeških pravic. V zahvalo so smeli posvetni in duhovski carski biriči ljudstvo do mozga izsesavati. V ljudstvu je vrelo in večkrat je prišlo do vstaj, ki so se ponesrečile vsled slabe organizacije in nezavednosti kmetškega ljudstva.

Nastala je strašna svetovna vojna. Vodilni ruski kralji s carjem vred so bili prepričani, da zatrejo sovražnika z ogromno maso svojega ljudstva. Na tisoče in stotisoče ubogega ljudstva so gnali v grozno klanje pod geslom „Vse za vero, dom in carja“, katero geslo je tudi našim klerikalcem služilo v iste svrhe, namreč da ž njim ščujejo ubogo naše ljudstvo proti lastnim bratom Srbom in Rusom v boj za oholega Habsburžana in Nemca.

Po strašnih izgubah se je posrečilo sovražnikom gnilega carskega režima uprizoriti revolucijo in vreči ta sistem ter ustvariti svobodno ljudovlado (republiko). To priliko so porabili boljševiki s pomočjo iz fronte vračujočih se vojakov. Vrgli so republikansko in postavili socialistično vladno in sklenili končno mir z Nemčijo in Avstrijo ter tako rešili ljudstvo pred klanjem na frontah. Ni čuda, da je hitel ruksi

mužik vzradoščen domov k svojim dragim, misleč, da se bližajo končno boljši časi. Priprosti in dobrodušni ruski kmet je videl v boljševikih svoje osvoboditelje in največje dobrotnike in ko so mu še obljubili, da bo zemlja, ki jo je doslej le užival, njegova last, se jim je v slepem zupanju vdal. Ker so boljševiki odpravili vse kapitaliste, industrialce, trgovce in druge privilegirane stanove prejšnje vlade, je mislil „mužik“, da bo pod boljševiškim režimom, prost vseh nekdanjih pijavk, živel kakor Adam v raju. Na tisoče in tisoče kmetov se je pridružilo boljševikom, da se osvetijo nekdanjim svojim tlačiteljem. Tako je pomagal utrditi ruski kmet takrat še rahel boljševiški režim v mladi sovjetski republiki. A boljševiki niso smatrali nikdar kmeta za sebi enakovrednega, temveč vedno le za nekulturnega in za nazadnjaškega, zaradi česar so ga samo izkoriščali kot dobrodošel material v dosego svojih ciljev. Pri izdanih naredbah in odredbah tudi nikdar vprašali niso, ali je ž njimi kmet zadovoljen ali ne, ker so se smatrali za njegovo gosposko.

V vsakem večjem mestu so organizirali boljševiki posebno oblastvo pod imenom „sovet (svet) delavskih, vojaških in kmetijskih poslancev“. V takem sovetu pa po navadi ni bilo niti enega kmeta. Kvečjemu so pritegnili tu pa tam v sovet zastopnika kake kmetijske zadruga, a še ta je moral najprej se izjaviti, da je brezpogojen pristaš boljševikov, ter obljubiti, da bo njih odredbe točno in brez ugovora izpolnjeval. Tako je imel kmet svoje pravice pri boljševikih le na papirju, ne pa v resnici.

V državnem zastopu je bilo sicer malo boljšev, a tudi tamkaj se ni smatralo kmeta za enakovrednega delavcu. V ta zastop je namreč volilo 25.000 delavcev ali pa 125.000 kmetov po enega poslanca. Tako je pravzaprav vsak delavec štel za pet kmetov. Tu so pokazali boljševiški komunisti najbolje, kako pojmujejo demokracijo v praksi in kaj jim je „brat-kmet“.

Pa prišlo je še hušje. Nastala je protiboljševiška revolucija. Razni generali (Djenikin, Kolčak, Kornilov i. dr.) so si nadeli nalogo, odpraviti vladno boljševikov. Ker je bila delavska sovjetska vlada v nevarnosti, postavili so boljševiki proti njim svojo armado — „rdečo gardo“, sestavljeno iz delavskih prostovoljcev. In ker ta armada kmalu ni zadostovala, so boljševiki, načelni nasprotniki vsakega militarizma, posegli po starem sredstvu zavrženih ruskih carjev, t. j. pričeli so rekrutirati kmeta in ga pošiljati v vojsko proti lastnim sorojakom. Ker pa je potrebovala vojska tudi živil, so pričeli ta rekvirirati, in sicer s hušjo krutostjo in večjo neusmiljenostjo, kakor svoj čas carski biriči.

Da pokažejo „bratu-kmetu“ svojo iskreno ljubezen, pošiljali so ga vedno kot prvega v strelske jarke, med tem ko so delavci sami tvorili le generalni štab, nadzorovalne komisije i. dr. v zaledju in tam obešali in streljali uporne kmete, ki so se naveličali vojskovanja v fronti.

Najgrše pa je ravnala boljševiška vojna komanda z ubogo kmetško paro v oblasti donskih kozakov. Boljševiška „Tamanska armija“, broječa skoraj 50.000 duš, večinoma kmetov iz Kubanske oblasti, je bila potisnjena pozimi leta 1918. od vojske generala Djenikina proti ledeni astrahanski pustinji. Tam je imela na izbiro le dvoje: ali od glada in mraza poginiti ali se pa predati generalu Djenikinu. Ker so se boljševiki bali, da bi se z njihovim režimom skrajno nezadovoljni kmetje po predaji pridružili Djenikinovi armadi in jo s tem še bolj ojačili, sklenili so drugo. Lahkoverne svoje „kmete-brate“ so zavedli tako daleč v ledeno astrahansko puščavo, da je bil vsak povratek iz nje nemogoč. Tam so na skrivaj spravili vsa vozila, kakor avtomobile, vozove itd. skupaj, natovorili na nje živež in vse delavske komuniste ter se odpeljali in srečno prišli v mesto Astrahan, ki leži ob Kaspijskem morju. Vse ostalo ljudstvo je pa na mestu poginilo najstrašnejše smrti vsled mraza in glada. Bele, od volkov oglodane kosti oznanjajo tam še danes boljševiško slavo in ljubezen do „sobrata-kmeta“. Kaj pa je boljševikom mar najstrašnejša smrt tisočev ubogih žrtev, vsaj je tako zahteval — interes boljševiške države!

VI. Boljševištvu in agrarno vprašanje.

Boljševiki so poskusili rešiti tudi agrarno vprašanje. Dasi so oni kot komunisti proti vsaki

privatni lasti, je bil vendar njih vodja Ljening pod pritiskom krajnih revolucionarnih socialistov prisiljen, izvesti kmetom obljubljeno razdelitev zemlje. Opustiti je tedaj moral načelo nacionaliziranja (podržavljenja) zemlje in sprejeti načelo socializacije (razdelitve) zemlje. Najprej je izšel tozadeven dekret, ki se je pozneje nadomestil z zakonom. Vsled tega se je razdelila vsa zemlja, ki je bila nekdanj državna, graščinska, samostanska ali last tujih podanikov, med kmete in delavce tako, da je dobil vsak toliko zemlje, kolikor je je mogel s svojo lastno družino obdelati.

S tem so se tedaj uresničile davne želje kmeta, ki je mislil, da so prišli vsaj sedaj zanj boljši časi. Z veseljem se je lotil dela. Razoral, obdelal in obsejal je svojo lastno zemljo dosti bolje nego kdaj poprej graščakovo in je nestrpnost pričakoval sadu svojega truda. A užival ga ni! Po žetvi se je prikazala rdeča garda tovarniških delavcev, češ tudi mi hočemo jesti. Pričelo se je hušje in brezobzirnejše rekvirirati živila nego ob času zasedenja dežele s strani sovražnika. Ubogemu kmetu so pustili komaj toliko, da je mogel za silo preživeti svojo gladno družino. Ako se je pa kmetško ljudstvo takim rekvizicijam ustavljalo, nagnali so nanj do zob oboroženo tolpo boljševiških Kitajcev, ki je s streljanjem in pobijanjem naučila kmeta spoštovanja komunističnih načel.

Tako je prišel kmet v Rusiji z boljševiškim režimom z dežja pod kap. Prej mu je pobral graščak tretjino, zdaj mu pa pobere boljševik vse. Ako bi kmet mogel, bi se samoobsebi umevno otresel boljševiške nadvlade raje danes kot jutri, a preslaboten in neorganiziran je.

Ni samo čudno, ampak skrajno sramotno, da peščica mednarodnih pustolovcev strahuje in vodi za nos milijone ruskih kmetov. Gotovo pa je, in dvomiti ni treba, da mora priti in bo prišlo ljudstvo do iztreženja in da se bo otreslo teh nevzdržljivih razmer, k čemur bo najbolj pripomogel izstradani in oropani ruski kmet.

Naši shodi in sestanki.

Velik kmetijski tabor

bo v nedeljo dne 4. julija ob treh popoldne pri Sv. Petru v Savinski dolini. Kmetje in kmetice od blizu in daleč, pridite vsi na ta tabor!

* * *

Velik kmetijski shod

bo v nedeljo dne 11. julija t. l. v Šmartnem pri Litiji.

Na shodu bo nastopilo več govornikov kmetov, ki nam bodo razložili gospodarski in politični položaj. Ob tej priliki si ustanovimo tudi krajevni odbor SKS.

Dopisi.

(Iz Leskovca pri Krškem.) Krško občinsko gospodarstvo. Sedanji klerikalni občinski odbor posluje že polnih osem let, t. j. od takrat, ko je vodstvo občine prevzel župan dr. Hočevan. Od tistega časa tudi še nismo imeli občinskih volitev. Resnica je, da je prejšnji župan oddal občinske račune v najboljšem redu; iz njih se je dalo natančno posneti denarno stanje občinske bolnišnice in hiralnice ter občinske blagajne, ker so se za te tri panoge občinskega gospodarstva vodili računi strogo ločeno eden od drugega. Nastopivši novi občinski odbor je v svoji prvi seji obljuboval vzorno gospodarstvo in znižanje občinskih dklad ter zelo strogo kritiziral gospodarjenje starega občinskega odbora. Prvi dve leti, t. j. v letih 1912. in 1913., se je res kazala dobra volja novoizvoljenega odbora; predložili so se ob koncu leta vsi računi davkoplačevalcem v javni vpogled in napravil se je proračun za prihodnje leto. V letih 1915., 1916. in 1917. se je opustila predložitev občinskih računov davkoplačevalcem in za leto 1918. so se samo knjige brez prilog razgrnile. Na zahtevo načelnštva JDS. v Krškem je odredila

meseca septembra lanskega leta deželna vlada za Slovenijo, da se morajo vsi občinski računi od 1915. do 1918. leta po domačih pregledovalcih pregledati, v katero svrhu naj se izvolijo zaupniki obeh tedanjih strank (klerikalne in liberalne), ki naj sporazumno izvrše to delo. Pregled teh računov se je vršil od dne 18. novembra do dne 28. novembra 1919. Klerikalni zaupniki so se udeležili pregledovanja samo prvi dan, nakar so izostali. Že takoj prvi dan se je prišlo na to, kar bomo v nastopnem povedali: 1.) Ugotovilo se je, da računskih prilog za blagajniško knjigo za leto 1915. nikjer ni, ker so se vse te priloge po izjavi sedanjega župana Goloba izgubile (dr. Hočevar je odstopil dne 23. aprila 1918., namesto njega je bil izvoljen Golob). Pregledali so se samo letniki 1916., 1917. in 1918. 2.) Ugotovilo se je, da je imela občina v letih 1916., 1917. in 1918. v lastni režiji aprovizacijo in da je najela v svrhu lažjega obratovanja pri občinski hranilnici v Krškem posojilo 20.000 kron (sklep občinskega odbora z dne 25. marca 1915.). Dotičnih računov, ki tvorijo važen del občinske uprave, se ni moglo pregledati, ker se sploh v občinski pisarni ne nahajajo in se jih je smatralo najbrž za neobčinske, četudi se je z občinskimi denarjem obratovalo (rekvirirala so se na primer drva itd.). Po izvedencih bi se dalo dokazati, da se je napravil pri aprovizaciji dobiček. V občinski blagajniški knjigi se sicer nahaja nezaten del prejemkov in izdatkov, zadevajočih aprovizacijo, ki sploh tja ne spadajo, ker bi se moral za aprovizacijo, kakor je bilo že omenjeno, voditi poseben račun. Deželni revizor, ki je imel nalog, vse občinske račune za dobo od leta 1915. do vstevšega dne 23. aprila 1918. pregledati, aprovizacijskih računov ni pregledal. V revizorjevem poročilu stoji dobesedno: „Aprovizacije občina ni vodila v lastni režiji in račune ne skupno z občinskimi, torej se revizija aprovizacijskih računov ni vršila“. 3.) Ugotovilo se je, da je imela krška občina od leta 1915. do preobrata okoli 50 ruskih ujetnikov, ki so bili pri večih posestnikih kot delavci ali hlapci zaposleni. Za imenovane ujetnike je občinska uprava prejela baje skozi deset mesecev ali še več od avstrijskega vojaškega erarja po eno krono na dan; razen tega prejemka so morali gospodarji ruskih ujetnikov plačevati po eno krono na dan za vsakega moža. Glede teh ujetnikov se je vodil poseben račun, katerega se sedaj ni moglo najti in ki torej ni pregledan. Dne 17. oktobra 1919. se je vršila po revizorju komisije za začasno vodstvo deželne uprave zopet revizija občinskih računov, pri kateri se je dognalo, da ima bivši (odstopivši) župan dr. Hočevar, ki je baje občino s svojimi sredstvi zalagal, pri občini vsoto 5412 K 23 v na dobrem. Ta vsota naj bi se mu izplačala. Ta znesek se pač ne sme bivšemu županu izplačati, ker so se našli še razni pogreški v breme bivšemu županu, katerih revizor ni vpošteval, ter nadalje iz vzroka, ker se ni moglo pregledati aprovizacijskih računov, kakor tudi računov od ruskih ujetnikov. Dolžnost bivšega župana je, da stvar uredi. Poudarjamo, da ne očitamo nobene nepoštenosti, pač pa kritiziramo nered v knjigovodstvu. Poglejte samo v občinsko blagajniško knjigo in videli boste, koliko postavk je nepravilno vknjiženih, ker spadajo ali v bolniški ali hiralniški račun ali celo popolnoma v druge račune! Nadalje naj se dožene pravo blagajniško stanje raznih občinskih gospodarskih panog. V letu 1911. je deželni odbor kranjski s svojim odlokom z dne 8. julija 1911., št. 21.620/10, izrekel takratnemu občinskemu odboru na prizadevanje klerikalnih občanov „ostro grajo“, ker se je našlo nekoliko nepravilno vknjiženih postavk pri računih bolnice; ta graja se je morala pri občinski seji vsem odbornikom prečitati in sedaj ima druga stranka zopet tak nered, samo da v veliko večji meri. Kje so, gospodje, Vaše obljube, da boste red vpeljali, doklade znižali itd.? Ker niste storili tega, kar ste obljubili, zato naj bo pri prihodnjih občinskih volitvah naše geslo: „Proč s tem odborom! Nastopijo naj novi možje!“ „Samostojna kmetijska stranka“ naj podre stari režim in izvoli večje in poštene možje v občinski odbor! Pripomnimo, da občinski računi za leto 1919. dosedaj še najbrž niso zaključeni, t. j. v javni vpogled še ne predloženi. Če vprašate v občinski pisarni tajnika, kdaj se to zgodi, vas nahruli ta duševni orjak z besedami: „Saj Vam ne bomo nič zapili!“ Ta mladenci ima pač malo olike!

(Brežice.) Vsled ostudnih napadov „Straže“ in njej podobnih listov na osebo brežiškega okrajnega glavarja g. Koropca, v katerih se mu predbacivajo različne nerednosti in se kliče tudi podpisane kot pričo za ta dejanja, kar je provzročilo popolnoma neutemeljene govorice o velikanskih goljufijah okrajnega glavarja itd., sem prisiljen resnici na ljubo podati naslednja pojasnila: Vsa gonja proti g. glavarju je popolnoma neutemeljena in jo uprizarjajo samo trije ali štirje Brežičani, ki jim je g. Koropce na potu, ker jim ni dovolil poljubno odirati z visokimi cenami ljudstva in jim za to njih delo naložil občutno kazen. O vsi stvari sem se natančno informiral in vem, da se g. Koropce ne more dokazati niti najmanjše nepoštenosti v njegovem poslovanju pri okrajnem glavarstvu. Nasprotno se mu ima vse prebivalstvo tega okraja zahvaliti za njegovo neumorno in požrtvovalno dosedanje delovanje za blagor vsega okraja. Že spomladi m. l. mu je pokazal ves okraj simpatije in zaupanje. Še mnogo večjo in energičnejšo zaupnico bo dobil sedaj v slučaju, da bi se kako oblastvo drznilo proti njemu brez povoda na ljubo trem ljudem proti 20 tisočem nastopiti s kakim krivičnim ukrepom. Stvar se naj natančno preišče! Če se najde krivda, potem naj se izvajajo posledice! V nasprotnem slučaju pa naj se obrekljivce pošteno kaznuje. Če bo potrebno, bom podal razne podatke, ki bodo to nesramno gonjo pokazali v pravi luči. — Ivan Urek.

(Iz Haloz.) Onemogla je za. Zaradi krasno uspelega shoda SKS, v Leskovcu (Halozah) se „Slovenski gospodar“ silno razburja, kar je sicer popolnoma razumljivo, kajti tisti Leskovec, o katerem je nekdaj v „Straži“ tako samozvestno trdil, da je „zavedno klerikal“, je čez noč postal „samostojen“. To pa je nezaslišano! Tako zločinstvo! Kar se tiče nemškutarstva, pa obžalujemo g. dopisnika, da kot „visoko“ naobražen mož ne ve, da je nemškutarji v Jugoslaviji odklenkalo. Mogoče, da si on še želi v Jugoslaviji nemškutarije? Katoliška internacionala gotovo nima v principu ničesar proti temu. G. dopisnik nam bo gotovo tudi znal povedati, kdo drži n. pr. še danes na breški šoli v Ptuj nekdanjega šulverejskega nadučitelja? Klerikalci, le nikar ne omenjajte nemškutarje! Tisti leskovski „gospod“ bi si gotovo obliznil vse prste, ko bi vsi nekdanji po njegovem mnenju ljuti in zloglasni nemškutarji danes naenkrat postali klerikalci. To je tisto, zbog česar vam vaša nestrna žilica ne da miru. Dopisniku je tudi „neverjetno“, da sta se shoda udeležila dva mlajša učitelja. Potolažite se, vam je danes še marsikaj neverjetno, pa boste že še radi verjeli! Dokler je „visoko“ naobražen gospod iz Leskovca agitiral za vojno posojilo, da si podaljša svoj žalostni obstoj stara gnila, Slovanom sovražna Avstrija, so se taki mlajši učitelji borili v vrstah antantne vojske proti nemški objestnosti. Kaj ste pa vi, „gospod“, storili za našo osvoboditev, za našo Jugoslavijo? Bliža se čas obračuna. Pri volitvah bomo Leskovčani pokazali, da smo „zavedni“, pa tudi neustrašni borilci za „Staro pravdo“. Takrat bo mnogo „neverjetnega“.

Pokrajinske vesti.

(Odlikovana ministra.) Regent je odlikoval naša ministra dr. A. Kukovca in dr. A. Korosca z redom sv. Save I. razreda.

(Odlikovanje.) Regent je osebno podelil škofu dr. A. B. Jegliču in predsedniku deželne vlade dr. J. Brejcu red sv. Save I. razreda. Rektor jugoslovenske univerze v Ljubljani dr. Plemelj je dobil red sv. Save II. razreda. Razen imenovanih je bila odlikovana še cela vrsta civilnih in vojaških dostojanstvenikov, orožnikov in redarjev.

(Regentov dar.) Za mestne reveže v Ljubljani je podaril regent 50.000 kron, za ubožne visokošolce pa 40.000 kron.

(Trafike ob nedeljah in glavnih praznikih zaprte.) Finančno ministrstvo je trafikantom dovolilo, da smejo imeti ob nedeljah in glavnih praznikih trafike zaprte.

(Kako so klerikalci potegnili ženstvo!) Klerikalni časopisi so cele tedne bobnali, da bodo le njih poslanci priborili ženskam volilno pravico in da so vse druge stranke nazadnjaške. Ko pa je prišlo v parlamentu do glasovanja, so

klerikalni poslanci umaknili svoj predlog in glasovali vsi za predlog, naj dobe volilno pravico le nad 21 let stari moški.

(Kaj so kvalificirani mandati?) Volilni red za konstituantno zahteva v § 14., da mora biti v vsakem okraju po en kvalificiran poslanec, t. j. tak, ki ima visokošolsko izobrazbo. V okrajih, ki štejejo nad 140.000 prebivalcev, pa morata biti celo dva mandata tako zasedena. Za to nedemokratsko določbo, ki je naperjena posebno proti kmetom, so glasovali vsi klerikalni poslanci.

(Vojni dobičkarji prosti.) Finančni minister je preklical naredbo o davku na vojne dobičke. Ni znano, kake tajne sile so pri tem delovale. Gotovo pa bo sedaj država drugod iskala potrebne vire dohodkov najbrže z novimi in povišanimi davki pri izmoghanih malih obdavčenih.

(Ali je res dr. Korošec — oženjen?) Med ljudstvom krožijo govorice, da se je dr. Korošec v Beogradu oženil in, da se tudi dr. Hohnjec pripravlja na ženitev. Koliko je na tem resnice, ne vemo. Vendar mislimo, da so te vesti neresnične, kajti dokler sta omenjena gospoda poslanca obenem tudi katoliška duhovnika, se vendar ne moreta in ne smeta poročiti. Poročiti bi se mogla le, ako bi odpadla od naše vere. Tega pa menda nista storila. Mi vsaj o tem ničesar ne vemo. Opozarjamo zato vsakogar, naj takih vesti kot gotovih dejstev ne razširja, ako niso z mero-dajnih mest potrjene.

(Tihotapstvo proti Italiji ponehava,) odkar je padla vrednost lire.

(Zdraviliški dom za ljudskošolsko učiteljstvo v Rogaški Slatini.) Organizirano jugoslovansko učiteljstvo je kupilo po navlašč v ta namen uista, novljeni zadrugi krasno palačo v Rogaški Slatini, kjer bo zdraviliški dom za obolelo učiteljstvo.

(Iz Brežic) se nam poroča, da je zdravstveno oblastvo na razne pritožbe izvedlo preiskavo v brežiški lekarni, katere poslovanje ni odgovarjalo predpisom. Pri tej priliki so uradni organi zaplenili in uničili večjo množino čudotvornih zdravil, ki so se izkazala kot navaden „švindol“. Med temi so poleg kapljic zoper vse bolezni želodca (Ito, švedske kapljice) tudi redilni prah za prašice in kapljice zoper svinjsko rdečinko (Porcin, znamka Ito). Upamo, da bo ta slučaj spametoval vse naše kmetovalce, da ne bodo brez premisleka za razne čudotvorne kapljice in praške, ki pomagajo le lekarnarju, metali težko prisluženega denarja v malhe hrvaških oderuhov. Krmito dobro in pravilno svojo živino, skrbite za snago, ker le to je prvi predpogoj za zdravje živine! Če pa vam živinče resno zboli, vprašajte za svet živinozdravnika in ne kupujte sami nobenih „zajamčenih“, „pristnih“, „priznanih“ itd. kapljic ali praškov, ki spadajo, kakor kaže slučaj v brežiški lekarni, samo na gnoj!

(Slovenske gorice uničene.) Vsakdo, ki je videl letos krasoto slovenskih gor, nas je lahko zavidal glede bodoče trgatve. Letina nam se je obetala takšna, kakršne se ne pomni. Zetev bi bila prvovrstna, sadonosniki so predstavljali paradiž, vinska trta, ki je bila lanske leto po peronospori zelo poškodovana, je hotela letos naš trud za več let poplačati. Toda vse to nam je bilo le v kratko veselje, kajti dne 26. junija, še preden smo spravili trohice žita ali kaj drugega na varno, je prihrumela strašna toča, ki je obiskala najlepše naše kraje. Toča je bila tako debela in gosta, da je ponekod še tretji dan v kupih ležala. Koruza, ki je bila v bujni rasti, je večinoma posekana do korenin, druga setev je tudi iztolčena do malega, slama je tako zbita, da se ponekod niti ni videla iz ledene odeje. Sadno drevje je otrebljeno ploda, kakor tudi mnogo vejevja, vinogradi kažejo še nekaj potolčenih šib brez listja in grozdja. Ker smo imeli lani itak slabo letino, je ljudstvo obupano in ne vemo, odkod dobimo kako pomoč. O pomba uredništva: Naše krajevne in okrajne odbore prosimo, naj zbirajo prispevke za težko oškodovane kraje. Pošiljajo jih lahko na naše upravnistvo.

(Mariborska „Straža“) je strupeno klerikalno glasilo, ki oblati vsakega človeka, nastopajočega količkaj v javnosti in netrobečega s klerikalci. Zadnje mesece je bilo vloženo proti „Straži“ okrog 30 tožb zaradi obrekovanja in častikraje. List pišejo zagrizeni klerikalci lajki in duhovniki.

Spoštujemo vse stanove, a ljubimo iz vsega srca svojega!

Politične vesti.

(Naša vlada o jadranskem vprašanju.) Beogradska vlada namerava izdati glede Jadrana takozvano „rdečo knjigo“, v kateri bo zahtevala, naj ljudsko glasovanje odloči, komu pripadajo Reka in drugi kraji ob Jadranskem morju.

(Ministrske plače.) Našim ministrom so se sedaj uredile plače tako, da dobi vsak minister, ki je služboval šest do deset mesecev, letno plačo 8000 do 10.000 dinarjev. Do sedaj moramo plačevati že 51 ministrov.

(Dolg naše države) znaša 43 milijard kron, tako da pride na vsakega prebivalca 3100 kron. V drugih državah je razmerje še dosti neugodnejše.

(Volitve v parlament) se bodo vršile po novem letu, najbrže šele prihodnjo spomlad.

(Hrvatski kmetje pri regentu.) Med drugimi odposlanstvi je sprejel regent v Zagrebu tudi kmete, ki jih je pripeljal kmet Šarf iz Dulinca. O tem poročajo hrvatski časopisi: „Sprejem kmetijske deputacije je zbudil pri vseh navzočih taka čustva, da jih ne bo bilo mogli nikdar pozabiti. Kmetje so prišli v preprostih narodnih nošah. Na obrazih se jim je čitalo veselje, da morejo s svojim vladarjem govoriti v materinem jeziku in da smejo občevati z njim kot s svojim tovarišem. Tudi regent je bil po pozdravu te deputacije nad vse ginjen. Ko je regent vstopil, so ga seljaki obkolili in ga pozdravljali z nepopisnim navdušenjem. Regenta je nagovoril kmet Šarf, a regent se je iskreno zahvalil ter segel govorniku v roko. Poprej kaj takega ni storil seljaku niti kak banov škric.“

(Hrvatski kipar Meštrović) je izdelal krasen kip „Kraljeviča Marka“, ki ga je kupil sedaj neki ameriški bogataš za 20 milijonov kron.

(Baranja hoče ostati pri Jugoslaviji.) Baranja se imenuje ogrska pokrajina, kjer je največje mesto Pečuh. Mirovna konferenca hoče prepustiti to mesto z okolico Madžarski. Nedavno pa je prišlo v Beograd številno odposlanstvo iz te pokrajine in prosilo za posredovanje, da bi ostala Baranja s Pečuhom vsaj še pet let pri Jugoslaviji. Tudi madžarski delavci so prosili, naj obdrže Pečuh z okolico še nadalje zasedeno Jugoslavan.

(Habsburžan Karel še vedno misli na prestol.) Dunajski odvetnik dr. Schager, ki zastopa bivšega cesarja Karla, je razglasil po časopisih, da se Karel sploh še ni odpovedal svojim pravicam do prestola.

(Revolucija v Italiji.) V dnevih našega narodnega praznovanja se je pričelo v sosedni Italiji nevarno revolucionarno gibanje. Po gornjeitalijanskih mestih se je začelo puntati vojaštvo, ki noče iti v Albanijo, drugod se buni delavstvo, ki ropa in razbija. In takšna država naj rešuje naše vzorno upravljane pokrajine.

(Kako gospodarji Nemška Avstrija?) Od dne 1. julija 1919. do dne 30. junija 1920. je imela Avstrija okrog šest milijard dohodkov in skoraj 17 milijard izdatkov. Samo na obrestih za državne dolgove je bilo treba plačati skoraj 210 milijonov kron. Za vojaštvo se je izdalo 1 milijardo 179 milijonov kron. Za živila revnim slojem je treba doplačati skoraj 4 milijarde, za podpore revežem in brezposelnim 525 milijonov. Za kmetijstvo se je izdalo samo 32 milijonov. — Srečni narodi, ki jim ni treba živeti pod takim gospodarstvom, ki se očitno bliža polomu!

(Nemčija v krizi.) Nove volitve so privedle Nemčijo v še hujšo krizo. S težavo se je sestavilo novo ministrstvo; toda že takoj po prvih dneh je nastala kriza. Vojni minister je odstopil, ker zahteva antanta znižanje nemške armade na 100.000 mož, kar ne zadostuje baže niti za vzdrževanje miru in reda v notranjosti države, kjer se širi komunizem.

(Poljaki izpraznijo Galicijo.) Poljaki so se hoteli z vojsko polastiti velikega dela sovjetske Rusije, toda pohlepnost jim je izpodletela. Umakniti so se morali z ruskih tal, toda Rusi jih potiskajo še dalje, tako da bodo morali Poljaki najbrž izprazniti vso vzhodno Galicijo ter jo prepustiti Rusom.

(Italija terja vojno odškodnino.) Italijanska vlada zahteva na račun vojne odškodnine 60 milijard v zlatu. Italija utemeljuje svojo zahtevo s tem, da potrebuje za pokojnine invalidom 30 milijard lir. Avstrija ni zmožna plačil, zato pride v poštev le Nemčija.

(Angleški poljedelski delavci bodo štrajkali?) Bati se je, da izbruhne kmalu stavka poljedelskih delavcev po vsi Angleški, kar bi bilo za letino zelo slabo.

(Meščanska vojna na Irskem) je zavzela tako nevaren obseg, da pošilja Angleška na Irsko velike dele svoje armade.

Gospodarstvo in gospodinjstvo.

(Gospodinjski tečaj za kmetijska dekleta.) Na jesen priredi poverjenišvo za kmetijstvo več desettedenskih tečajev za pouk v gospodinjstvu. Prvi tečaji bodo od dne 18. oktobra do dne 24. decembra t.l., drugi pa od dne 3. januarja do dne 15. marca 1921. Za take tečaje lahko prosijo županstva, župni uradi, kmetijske podružnice in druga društva. V vsak tečaj se sprejme 16 do 20 deklet. Stroške za prehrano nosijo dekleta, županstva, oziroma društva, morajo skrbeti le za kurjavo, vse druge stroške pokrije imenovano poverjenišvo. Prosnje za tečaj je poslati do dne 20. julija poverjenišvu za kmetijstvo v Ljubljani.

(Kmetijski tečaj za ljudskošolske učiteljice) priredi poverjenišvo za kmetijstvo v ljubljanskem „Marijanišču“ od dne 19. julija do dne 22. avgusta t.l. Namen tečaja je, da se ljudskošolske učiteljice usposobijo za pouk na gospodinjstvo-nadaljevalnih šolah.

(Kmetijski tečaj za ljudskošolske učitelje.) Poverjenišvo za kmetijstvo priredi od dne 19. julija do dne 22. avgusta t.l. kmetijsko nadaljevalni tečaj za učitelje na kmetijski šoli na Grmu ter od dne 6. septembra do dne 10. oktobra na kmetijski šoli v St. Juriju ob južni železnici. Vpoštevali se bodo zlasti prosilci iz krajev, kjer je upati, da se najprej ustanove kmetijske nadaljevalne šole.

(Nova industrija.) Na Vrhniki se je ustanovila velika konzervna tovarna za pripravljanje oziroma prekajevanje vseh vrst mesa, za salame, šunke ter raznovrstne mesne, sadne in sočivne konzerve, nadalje za izdelovanje mila, sveč, margarina, kolomaza, kostne moke za gnojila itd. Ta industrija je zamišljena v velikem obsegu in se je ustanovila za to posebna družba, ki je izšla iz importne in eksportne družbe „Impex“ v Ljubljani. Družba je kupila v ta namen nekdanjo vrhniško pivovarno, ki jo bo priredila za tovarniške namene. Tovarna bo zvezana z lastno železniško progo. Ves obrat se bo vršil z lastno električno silo in odgovarjal najmodernejšim zahtevam. V tovarni se bodo nahajali velika klavnica z modernimi hladilnimi pripravami, lastno izdelovanje škotel za konzerve, lastno mizarstvo in lastno sodarstvo. To podjetje, ki je, zlasti kar se tiče izdelovanja konserv, edino te vrste v Jugoslaviji, je treba pozdravljati, ker se bodo porabili poleg mesa in masti tudi vsi odpadki, kakor kri, parklji, rogovi in sploh vsak najmanjši del živine in prasičev, ki se jih je do sedaj takorekoč brez pravega izkoriščanja zavrlo. Z obratovanjem se utegne začeti že v letošnji jeseni.

(Kdaj se bodo cene blagu znižale?) V Beogradu in Sarajevu so se uradno znižale cene oblačilnemu blagu za 20 odstotkov pri malih in za 35 odstotkov pri velikih trgovcih. Kdaj li se zgodi to tudi pri nas?

(Na izvoz drv v Italijo in v zasedeno ozemlje) so naložila italijanska oblastva carino po šest lir za 1000 kg.

(Pridelek premoga v Jugoslaviji) je znašal lani dva milijona 424 tisoč ton; od teh je dala Slovenija en milijon 154 tisoč ton. Za povzdigo rudarstva stori naša vlada mnogo. Za zopetno otvoritev opuščenih rudnikov se je dalo 12 milijonov kron, za opremo treh glavnih rudnikov v Bosni pa 50 milijonov kron.

(Izvoz žita prepovedan.) Ministrstvo za prehrano je prepovedalo izvoz žita iz Jugoslavije ter se vsi tozadevni dogovori razveljavijo. Tudi sta prepovedana nakupovanje in prodaja žita letošnjega pridelka pred 1. julijem, koruze pa pred 1. oktobrom.

(Za povzdigo sladkorne industrije) je dovolila beogradska vlada sladkornim tovarnam, ki so pod državnim sekvostrom, 90 milijonov kron posojila, da morejo nakupiti dovolj sladkorne pese.

(Ameriška mast) se prodaja na Dunaju kilogram po 43/kron, dočim stane pri nas domača mast povprečno kilogram 50 kron. Seveda ameriška mast ni čista svinjska, temveč pomešana z rastlinsko in govejo mastjo.

(Manufakturne trgovine v Jugoslaviji) so prišle v velike zadrege, ker občinstvo ne kupuje oblačilnega blaga, čeravno so se cene nekoliko znižale. Vse pričakuje, da bodo cene še bolj padle.

(Carina na Rumunskem) se je zvišala na izvoz za petkratno vsoto, ker je vrednost denarja padla.

(Letošnja žetev v Argentini) bo znašala 58 milijonov metrskih stotov, torej bo za 16 odstotkov boljša kot je bila lanska.

Obrtnik.

(Shod obrtnega društva za Novo mesto in okolico) bo v nedeljo dne 4. julija ob pol dveh popoldne (po novi uri) v društveni dvorani v „Narodnem domu“. Z ozirom na važnost tega shoda se vabijo nanj vsi obrtniki, tudi taki, ki še niso društveniki, in vsa sosedna obrtna društva. Člani naj prinese s seboj izkaznice „Posmrtno družbe“. Kdor se zanima za gospodarstvo in vodstvo svoje občine, naj pride zanesljivo na ta shod!

(100 kron za siroto brez staršev.) K tej notici v 26. številki našega lista, se dodatno poroča, da je prošnje vložiti najkasneje do konca meseca julija t.l. na „Obrtno organizacijo“ ali pa na „Obrtno društvo“ v Novem mestu.

(Pločevina za ključavničarje in kovače „Obrtnega društva“ za Novo mesto in okolico) je došla in se dobi pri g. Prežljku na Florijanovem trgu. Kdor jo želi dobiti, naj se takoj zglaši!

Izjava.

Odvetnik dr. Josip C. Oblak kot zastopnik Frančiške Tomšičeve z Brezovice izjavlja to-le:

Svoj čas v listih objavljena razsodba verižniškega urada, s katero je bila obsojena Frančiška Tomšič, posestnica z Brezovice, zaradi navijanja cen mleku na 1000 kron globe in teden dni zapora, se ne tiče, kakor se je izkazalo, Frančiške Tomšičeve, p. d. Zvižgovčeve, z Brezovice, nego druge osebe, ki se je poslužila njenega imena.

Kamor kmet in obrtnik zahajata in kjer dasta za služka, tam morajo biti naročeni na „Kmetijski list“, ki stane celoletno 25, pololetno pa 13 kron.

Učenec za mlinarsko obrt,

od 14 do 16 let star, poštenih kmetakih staršev, se takoj sprejme.
Kje? pove upravništvo tega lista.

Več sodarskih pomočnikov in vajencev

sprejme v trajno delo Franjo Repič, sodarski mojster v Ljubljani, Kolesijska ulica št. 18 (Trnovo). Hrana in stanovanje prosta.

Primešaj krmi Mastin!

Enkrat na teden primešaj krmi pest redilnega praška Mastin. Ob pomanjkanju krme, ko se uporabljajo nadomestna sredstva za krmlila, pa ga primešaj dvakrat. Dietetični prašek Mastin je dobil najvišje kolajne na razstavah v Londonu, v Parizu, v Rimu in na Dunaju. Tisoči gospodarjev hvalijo Mastin, ko ga enkrat preizkusijo, in ga ponovno rabijo. 5 zavojev praška Mastin zadostuje za šest mesecev za enega prasiča ali vola. — Ako se Mastin pri vas v lekarnah in trgovinah ne dobi, potem ga naročite po pošti. 5 zavojev Mastina stane K 30-50 poštne prosto na dom. Mazilo zoper garje (naftamazilo) uniči pri ljudeh garje, lišaj, srbečico, kožne bolezni, izpuščaje. Pri živini uniči garje. En lonček po pošti K 12-50.

Lekarna Trnkoci
v Ljubljani (Štanjarsko) zraven rotovža.

Štampilje.

Anton Černe

graver in izdelovatelj
štampilj iz kavčuka

Ljubljana, Dvorni trg št. 1.

Nauki kmetijske in kmetske izobrazbe.

Uredniška priloga „Kmetijskemu listu“ št. 27 z dne 1. julija 1920.

O kurjem jajcu.

Kaj in iz česa je kurje jajce?

„Preprost“ kmet ali „preprosta“ gospodinja se bosta temu vprašanju smejala, češ to vendar vsakdo ve, saj je odgovor prav preprost: Jajce, ki ga kura izleže, je podolgovato-okrogla reč, obdana z belkasto, trdo lupino, pod katero je beljak in sredi njega rumenjak.

Mislečemu in strokovno naobraženemu kmetovalcu je pa jajce veliko več.

Količkej izobražen kmetovalec bo odgovoril: Jajce pokriva luknjičava lupina, katere se spodaj tesno drži jajčja koža, ki na topem jajčjem koncu ne sega do kraja, ampak tvori tamkaj majhen prazen prostor, „jajčjo kamrico“; pod lupino in kožico je gosto tekoči beljak in sredi njega še gostejši rumenjak, ki je z obema koncema jajca zvezan z „rumenjakovima nitkama“. Če se ena teh nitk vsled neprevidnega ravnanja pretrga, kar se prav rado pripeti, pa postane jajce klopotec. Beljak obstoji iz v vodi raztopljene beljakovine in ravno tako rumenjak, ki vsebuje vrhutega še precej toščobe in rumeno barvilo.

Strokovno bolje naobražen kmetovalec ve še več o jajcu: On ve zasilno majhen „klicni mehurček“ vrhu rumenjaka, v katerem se nahaja prav majčkena „ženska spolna celica“, ki je v oplojenem jajcu že združena s še manjšo „moško spolno celico“. Vodeni beljak in rumenjak obstojita iz različno gostih plasti. Tik pod klicnim mehurčkom je „tvorilni rumenjak“, ki se loči od ostalih plasti.

Kemijska sestavina posameznih obstojnih jajčjih delov je v poglavitem ta-le:

1.) Luknjičava jajčja lupina je iz ogljikovokislega apna (apnenca).

2.) Podlupinina kožica je iz ogljikovih vodikov in iz strjene beljakovine.

3.) Beljak in rumenjak sta iz v vodi raztopljenih beljakovine, t. j. s obe, rumenjakovega barvila itd. ter iz važnih raztopljenih rudninskih snovi, kakor fosforove kisline, apna, železa, kremenika itd.

Kratko rečeno: V jajcu se nahajajo vse potrebne snovi, da se more iz njega v treh tednih z valenjem razviti novo živo bitje, pišče, ki takoj hodi, vidi, čivka, samo je, raste itd. ter se končno razvije v doraslo žival, ki se z leženjem jajc zopet naprej razploja.

Jajce je torej nekaj živega, je, enako klenemu semenskemu zrnju, živa kal novemu bitju. Razvoj piščeta v jajcu je velik božji čudež. Ker ti je preveč vsakdanji, zato greš brezmiselno mimo njega, dasi je res čudež, ne pa kakor lokomotiva, telegraf, brezžični telegraf, aeroplan itd., kar vse tako rad občuduješ in kar je le plod smotrenega izuma človeške pameti, ki jo je Bog dal človeku, da jo izrablja v svoj prid.

Učenjak pa ve o jajcu še več povedati.

Kemik govori o svojstvih koloidne raztopine beljaka in rumenjaka, o njegovih molekulih in atomih, o rudninskih raztopinah itd. On ve, da obstoje atomi iz z elektriko nabasanih elektronov in jonov, ki se kar naprej s silno naglavo gibljejo, se med seboj privlačujejo in odbijajo. Veda danes sploh ne pozna kot pričetka vsega vidne mase, ampak le nevidno materijo, ki ji elektrika šele da maso, obliko, barvo itd.*

Na svetu so skrivnosti, ki jih človeški razum ne bo nikdar docela odkril in ki od novega sve-dočijo večno versko resnico: „Bog je svet iz nič ustvaril“.

Prav zato ni učenjak nikdar brezbožnik.

Učeni življenjeslovec (biolog) ti pa ve o jajcu še kaj več povedati.

* Učenjak naj ta kratka in zato netočna poljudna izvajanja ne presoja s strogo znanstvenega stališča.

Silno drobna ženska celica v jajčjem klicnem mehurčku sestoji iz tvorilnega dela (plazme) in iz celičnega jedra s hromozomi. Delovanje v tej živi celici urejujejo še veliko manjša celična „učinkovalna jedra“. Edino-le oplojena ženska celica v jajcu je klica bodočemu novemu bitju, dočim je vse ostalo le živež za razvoj, rast in izpremembo klice v pišče.

Kokoš prinese na svet v izleženem jajcu le polovico svoje podedovalne mase, druga polovica pride iz polovične podedovalne mase moške celice; zato prinese nova žival na svet vse lastnosti matere in očeta v enaki množini, ki se po posebnih, od Boga določenih zakonih različno uveljavljajo. S trenutkom oploje je tudi že določen spol bodočega novega bitja in zato so vsa druga domnevanja prazne marnje. To velja za vse živali, ki so po spolu ločene.

Brez znanja nauka o podedovanju ni danes umne živinorejce.

Čitaj pozorno ta spis in ga hrani, kajti prihodnji ti povem važne praktične in druge nauke, ki iz njega sledi!

Lesni pepel izbornu umetno gnojilo za ajdo.

Vsaka rastlina zraste iz hranilnih snovi, ki jih dobi iz zemlje in zraka s posredovanjem solnčne svetlobe ter njenih različno učinkujočih svetlobnih žarkov.

Ce pridelano rastlino ali njen plod (njeno zrnje) sežgemo, ostane samo majhen del pepela, ki je rudninska snov rastline. Rastlinski pepel sestoji iz raznih rudninskih snovi; najmanj je v njem fosforove kisline in kalija, dasi sta te dve snovi silno važni za uspešno rast in prav posebe za dober in bogat pridelek zrnja. Če ni v zemlji ali gnoju dovolj fosforove kisline in kalija, ni bogatega pridelka tudi pri močnem gnojenju s hlevskim gnojem, zlasti če je ta nepopoln, kakor je običajno pri nas.

Naše poljske rastline, kakor n. pr. žito, ajda, i. dr., potrebujejo za svojo rast neobhodno fosforovo kislino, ki se precej enakomerno porazdeli po vsi mladi rastlini, a čim bolj rastlina zori, tem bolj prehaja fosforova kislina v cvetje in končno skoraj vsa v zrel plod (zrelo zrnje). Brez zadostne množine fosforove kisline v zemlji ne morejo kmetijske rastline bogato ali sploh ne obroditi in ne pleniti klenega, debelega in težkega zrnja.

To vse velja prav posebno za strniščno ajdo, ki raste kratek čas in mora zato takoj v pričetku v zemlji dobiti dovolj lahko zaužitne fosforove kisline. Če naj strniščna ajda dobro obrodi, se ji mora pognojiti s fosfatnim umetnim gnojilom, najbolje s kakim superfosfatom. Pred vojno so porabili kmetovalci na Kranjskem samo za strniščno ajdo na leto kakih 200 vagonov superfosfata. Superfosfata pa letos ni. Če ajdi ne bo pognojeno s fosforovo kislino, ne bo bogatega pridelka, četudi bo vreme ugodno in ne bo toliko škodljive zgodnje slane.

Kaj se naj torej stori? Poiskati treba nadomestilo za superfosfat. Izbornu in enakovredno nadomestilo za superfosfat pri gnojenju ajdi je lesni pepel. Premogov pepel ni kot gnojilo sploh nič vreden.

Lesni pepel listnatega drevja ima v sebi 3½ % fosforove kisline in 10 % kalija, lesni pepel iglastega drevja pa 2½ % fosforove kisline in 6 % kalija.

Pri gnojenju ajdi bi bilo torej vzeti na oral štirikrat toliko pepela kakor superfosfata, t. j. 800 do 1200 kg. Takih množin lesnega pepela seveda ne bo dobiti; kolikor pa se ga bo dobilo, bo dobro došel, ker vsaka množina lesnega pepela bo pridelek ajdovega zrnja znatno pomnožila in zagotovila.

Vsled pomanjkanja superfosfata sezite pri gnojenju ajdi po lesnem pepelu, če hočete, da vam bo ajda obrodila! Pričnite takoj sedaj že z zbiranjem in iskanjem takega pepela, kajti setev ajde je pred durmi!

100 kg čistega, t. j. presejanega lesnega pepela je kot umetno gnojilo z ozirom na svojo vsebino fosforove kisline in kalija vrednih v primeri z današnjo ceno superfosfata in kalijevih gnojil povprečno 300 kron. Seveda je pepel trdega lesa (bukovega ali hrastovega) tudi več vreden, pepel mehkega lesa pa primeroma manj in istotako je manjše vrednosti še nečisti pepel ene ali druge vrste.

Zbirajte in iščite lesni pepel kot izbornu umetno gnojilo za letošnjo setev strniščne ajde, da si zagotovite obilen pridelek, če nam Bog obvaruje ajdo pred slano!

Draginja in kmetijstvo.

Najbolj nas dandanes skrbi draginja. Kot najnesrečnejše protisredstvo se je izkazalo že tekem vojske uradno določevanje cen. Najraje se je godilo in se še godi to pri kmetijskih pridelkih, kiso za življenje najvažnejši. Po želji bolj razburljivega dela prebivalstva pa izkušajo držati cene tako nizko, da niti stroškov pridelovanja ne krijejo. Naravna posledica tega je pojemanje produkcije, oziroma skrivanje, in zato zmanjšana ponudba, torej še večja draginja.

Ali je sploh pri nas draginja? Kar se tiče domačih pridelkov, ki niso šli skozi parklje veržnikov, je vobče ni. Dokaz izjave ljudi, ki pridejo k nam z lirami, s franki ali celo z dolarji in ki se čudijo, kako se pri nas poceni živi. To je zasluga pridnosti in poštenosti naših kmetovalcev, dokler je še njih ponudba odločevala cene. Gotovi sloji pa vkljub temu čutijo draginjo kot nezno breme. Temu pa je kriva edino valuta. Naša krona je pač krona samo za tistega, ki je le nanjo vezan.

Kako učinkuje slaba valuta? Meso je n. pr. stalo pri nas 20 K, v območju lire pa 10 lir ali po našem 60 kron. To je pač nekaj za najprejdržnejše tihotapstvo. Naši živinorejci nimajo od tega ničesar. Proizvode inozemstva pa morajo vendar plačevati drago, t. j. v dobri valuti.

Kdor menja robo za robo, ne čuti posebne draginje, ker nima opraviti z valuto.

Delavci so dosegli 15- do 25kratne poviške mezd, kar odgovarja prilično sedanji valuti. Rokodelci, obrtniki i. dr. si pomagajo zato z večjimi računi.

Najbolj prizadeto je uradništvo, ki sicer dobiva nezadostno draginjsko doklado. Duševno delo je sedaj najslabše plačano.

Med največjimi mučeniki valute je pa kmet. Tudi njegovi dohodki niso odvisni samo od lastne volje in pridnosti ter podjetnosti. Narava, omejena obsežnost in dobrota sredstev za obrat mu omejujejo dohodke glede množine pridelkov, katere dobiva večinoma le v letnih ali celo v večletnih obrokih. Porabniki burno zahtevajo ceno živila brez ozira na razmere, ki so mero-dajne tudi za kmetijski obrat. Tako pride, da so kmetijski pridelki, če se primerja valuta, resnično celo cenejši kakor so bili pred vojsko.

Kmet je sicer za svojo osebo skromen, vendar ima pa tudi neobhodne potrebščine. Razmeroma je kmet največji porabnik. Razen osebnih potrebščin jih ima posebno veliko za svoj obrat. Čim intenzivnejši je njegov obrat, toliko bolj je koristen splošnosti, toliko bolj nevaren kmetu samemu, kajti toliko več mora v njega vtakniti. Ako pa zmanjša izdatke za obrat, zniža proizvodnjo, kar je v veliko škodo konsumentov. Ta dejstva se premalo vpoštevajo, ker je konec vsake bojne pesmi proti draginji navadno: „Kmet je oderuh; kmet naj prodaja cenejše!“

Za kritje osebnih in obratnih potrebščin mora kupovati tudi kmet celo kmetijske pridelke, zlasti živila: eden žito, drugi živino, tretji vino itd. Prehraniti pa mora kmet ne-le sebe in rod-bino, temveč tudi posle in delavce. Kmet je torej kot ponudnik, pa tudi kot rabnik zelo interesiran na cenah kmetijskih pridelkov. Še večjo vlogo igrajo pa druge njegove gospodarske potrebe.

Primerjajmo cene kmetijskih pridelkov s cenami kmetijskih potrebščin v sedanji valuti!

Živina, mleko in seno so v naših, po večini bregovskih krajih, glavni pridelek. Živina in mleko sta se podražila 10- do 12krat, jajca povprečno 10krat, seno 18krat itd. Za vinorejske kraje pride v poštev vino, ki se je podražilo povprečno 14krat itd.

Potrebščine so se znatno bolj podražile, tako n. pr. sol 40krat (kmet rabi sol tudi za živino), modra galica 20krat, obleka povprečno nad 100krat, orodje, stroji, vozovi, kovanje, železo itd. pa 50- do 200krat.

V resnici mora izdajati kmet na leto sorazmerno precej več tisočakov za potrebščine kakor kdo drugi. Če pa kaj proda, koliko manj dobi za izkupiček, nego je dobil sorazmerno prej, torej je cena kmetijskim pridelkom sorazmerno padla.

Dober in razsoden državljan ne misli samo na svoj častiti „jaz“, temveč na dobrobit vseh članov države. Nikakor torej niso dobri in razsodni državljani, ki hočejo znižati draginjo na račun kmeta, torej stanu, ki šteje 82 odstotkov prebivalstva in ki prideluje najvažnejše, t. j. hrano.

Ali je moder starokopitni čebelar, ki zatre čebele, da dobi med? Tako nerazumno je zatiranje kmeta. Trditev, da se je kmet med vojsko razdolžil in postal premožen, je šepava. On je le prodal prevelik del svojega prejšnjega obratnega premoženja, plod trdega dela, in to za slabo valuto. Pri odplačevanju dolgov mu je to sicer koristilo, odslej mu pa škoduje.

Draginja ne raste v hlevu ali kašči. Na sedanje bajne cene žita nimajo kmetje nič vpliva, saj oni večinoma, oziroma sami, trpe pod njimi. Vobče pa gredo pridelki od kmeta do porabnika skozi preveč umazanih rok. Sedaj se je špekulacija s kmetijskimi pridelki splošno razpasla. Kdo je n. pr. kriv, da stane danes pšenica desetkrat več kot je stala v jeseni, ko jo je prodajal kmet, torej sedaj, ko je on nima več za oddajo? Verižniki, ki kažejo s svojo bahavo aroganco, da se čutijo gotove, postajajo čim dalje predrnejši in brezobzirnejši. So verižniki na debelo, ki s kapitalistično premočjo nekako monopolizirajo promet z živili in izrabljajo lahkovernost poštenega kmeta ter delajo 50- do 100odstotne dobičke.

Ali ni mogoče taki golazni priti do živega? Ali bi ne bil pravičen in pameten čin človeške družbe, če bi odvzela tem krvosesom njih plen in ž njim pospešila proizvodnjo in poravnala škodo, ki jo delajo?

Prvo zanesljivo sredstvo za izboljšanje valute bi bila vendar oddaja premoženja. Seveda jemali naj bi tam, kjer se izplača, t. j. kjer so se velika premoženja vsled odiranja nakupčila, pridobila brez proizvodnje lahkim, navidezno postavnim, v bistvu pa vendar sleparskim potem.

Zelo v škodo je prenagljena socializacija zemljišč najžitorodnejših pokrajin naše države. Baje so sedaj tam neobdelana, širna veleposestva, ki so proizvajala prej na tisoče vagonov žita, kar čuti še posebno kmet Slovenije, ki kupuje zrnje ne-le zase, ampak tudi za živino.

Za stalne, vsakomur, tudi kmetu, gospodarsko primerne cene je potrebno, da vendar enkrat izginejo ovire ravnotežju med ponudbo in povpraševanjem. Ali so temu kos strastni boji lenobe proti plodonosnemu delu? Smešno! **Kdor ne dela, naj tudi ne je!** Če se pa delavčev delo primerno ceni in delavec pošteno plačuje, ga ne bo dušila draginja, ki je izražena le v valuti.

Torej podvojeno delo in proizvodnjo ter vsestranska varčnost! V korist proizvodnje se pa seveda pametna poraba ne sme omejiti!

Naj se ne skrbi toliko za znižanje cen domačih pridelkov, medtem ko se za inozemske pridelke brezmiselno trosi! Ali ni smešno, če se jezi porabnik nad domačim kmetom, češ da za-

hteva ta n. pr. za 1 kg finih jabolk 4 krone, medtem ko rad plačuje za ničvredne pomaranče 28 kron. Naše bogastvo tiči le v naših naravnih pogojih in v naši zmožnosti za delo. Brez izkoriščanja teh lastnosti smo berači, četudi imamo dehar. Priden kmet množi bogastvo. Sad njegovega dela in truda je za stradajoče človeštvo večjega pomena in večje veljave nego zlato, kaj šele papir.

Delo je najdražji činitelj proizvodnje, torej naj bi bila merodajna njegova vrednost. Kmet pravilno računa. Njemu ni za to, koliko kron dobi za svoje pridelke, temveč koliko dobi ene ali druge potrebne mu robe in pri tem spozna, da je prikrajšan.

Domača zmožnost za delo naj se udeleži tudi pri pridelovanju domačih sirovin, vendar ne smemo ostati na stopnji dežel nižje kulture ter izvažati sirovine, da nam jih v inozemstvu predelajo in vlečejo od nas velike dobičke. Načelo naj bi bilo: vse, kar moremo doma pripraviti, naj res storimo s trdno voljo, ne pa le z besedami! Porabo iz inozemstva je pa na najpotrebnejše skrciti! V tem oziru se pa tudi ne sme iti predaleč in omejiti uvoz važnih potrebščin za proizvodnjo.

J. Belle.

Gospodarske raznoterosti.

Kaleči krompir vsebuje strup, ki se imenuje solamin. Ako tak krompir kuhamo, potem se raztopi solamin v vodi, v kateri se je krompir kuhal. Zato nikakor ni prav, da kaleč krompir, ako ga skuhamo in pokladamo prasičem, razmečkano v tisti vodi, v kateri se je kuhal. To vodo je treba na vsak način odliti in priliti druge, čiste vode; sicer plača lahko našo lahkomišelnost kak prasič z življenjem.

Prava toplota pri pinjenju smetane. Ker se mlečna maščoba strdi pri 19 do 24° C, zato mora biti smetana pri pinjenju pod 20° C gorka, a ne pod 10° C, kajti v tem slučaju je smetana preveč zategla. Pregorka smetana se hitro umede, toda da mehko in vodeno presno maslo, dočim se premrzla smetana počasi umede in da maslo, ki se nerado sprime in ki se drobi. Primerna toplota za pinjenje je pri kisli smetani 13 do 15° C, pri sladki smetani pa 10 do 11° C. Primerna toplota je tudi zavisna od kakovosti mleka, od pinje in od hitrosti, s katero se pini. Računati je tudi z dejstvom, da se smetana med pinjenjem segreje; istotako se segreje ali shladi vsled višje ali nižje vnane toplote. Prava toplota smetane pri pinjenju je zelo važna, če naj se naredi dobro presno maslo; zato je vpoštevati vsa dejstva, od katerih je zavisna. Dober uspeh pri pinjenju se ne doseže samo s teoretičnim znanjem, ampak s praktično vajo, ki mora sloneti na teoretični podlagi.

Govedo se močno slini, kadar ima razdraženo gobčno sluzno kožo, čigar posledica je hudo slinjenje. Koža sluznice se razdraži vsled kakih strupenih gliv, ki se nahajajo v krmi, in včasih more sluznica tako močno oboleti, da postaja snetiva, kar more zelo nevarno postati. Med strupeno krmo, ki proizvoda hudo slinjenje, prištevamo n. pr. razne vrste detelje in tudi slamo in fižolovo stročje, na katerem se nahaja tros glive uromyces. Gliva peronospora na slami in na stročju raznih stročnic draži prav tako kožo sluznico. Tudi zadehlo in plesnivo seno more vsled svojih plesnobnih gliv povzročiti to bolezen. Detelja in stročje, ki je napadeno po glivi uromyces, je posuto z rujavkastimi pikami, ki so zelo strupene tros te glive. Edino sredstvo za odpravo slinjenja je nadomestitev strupene krme z zdravim krmo.

Nagon čebel. Čebele so pridne in marljive živalice, ki ne trpe med seboj lenuhov ali živalic, ki niso za delo. Ako se izleže čebela pohabljen ali ako postane vsled ostarelosti in utrujenosti za delo nezmožna, jo vržejo družice iz panja in jo prepustijo žalostni usodi. Tudi kraljico, ki je že stara in leže premalo jajčkov, uničijo na ta način. Ves njihov nagon gre za tem, obdržati čvrst in delaven rod.

Strop iz betona v hlevu ni dober, ker pozimi navzlic prezračevanju vedno moči in se zato v takem vlažnem hlevu živina slabo počuti, oziroma lahko nevarno zboli. Nepriliko mokrega stropa se odpravi, če se ga obloži z dovolj debelo plastjo iz tvarine, ki je slab prevodnik toplote,

kakor z rezanico, listnato steljo, šotnim drobirjem itd. Ker taka plast nad stropom zadržuje shlahevanje stropa in ohranja strop gorak, zato se ne more na njem izpreminjati vodena para, ki se nahaja v hlevskem zraku, v vodo. Ker se pa prostor nad hlevom potrebuje, morajo se narediti nad njim lesena tla, tako da pride izolacija od omenjenih reči med strop in med lesena tla. V tem slučaju je pa priporočena plast zelo vsečno skrivališče mišim in podganam. Tej nepriliki se odpomore, če se pomeša med snov, iz katere obstoji izolacijska plast, prav fin pesek, t. j. sviš ali sipo, ki uhaja podganam in mišim v ušesa, česar ne prenašajo, in se zato ne naselijo med plastjo.

Plesnoba v kletih škoduje, ker kvari posodo in zrak. V slabem zraku ne more biti dobrega vina. Plesnobo v kletih zatremo na najenostavnejši način tako-le: Plesniv zid, ki je itak vedno tudi vlažen, poprašimo s prahom živega apna. Prah se na zidu ugasi in s tem uniči obenem plesnobe in druge škodljive glive. Drugi dan se zid omete z ostro metlo in klet posnaži. Klet je dobro še pobeliti.

Papir zoper muhe. V 190 gramih vode raztopi tri grame kobalovega klorida, ki ga kupiš lahko v drogeriji, in prideni še 10 gramov sladkorja. V tekočini namoči pivni papir in ga razprostri na krožnik ter postavi tja, kjer hočeš muhe uničiti.

Odgovori.

M. H. v Ž. Voli so vedno večji kakor krave in biki dotične pasme, ker je med spolnimi organi in rastjo neka medsebojna odvisnost (korelacija). Pri rezani živali traja rast okostja, rogovi itd. vedno dalje časa nego pri nerezani, zato so voli večji in imajo znatno daljše rogove.

K. R. v Č. Bulice na koreninah lucerne niso pravzaprav nikaka bolezen. Te bulice povzročijo marveč posebne glive, ki žive v družbi (simbiozi) z lucerno ter sploh z rastlinami metuljčnicami. Te glive presnavljajo dušik iz zraka in ga kopičijo v buličnih snoveh. Dušik je najvažnejša in najdražja rastlinska hranilna snov; zato so te glive naravnost koristne, ker preskrbujejo deteljo zastoj z dušikom iz zraka in pokošeno deteljišče zagnoje, vsled česar vsaka rastlina za deteljo dobro uspeva. — **F. G. v V. Klajno apno,** ki je kemijsko fosforovokislo apno, je vsekakor dobro pokladati živalim, zlasti govedu, ki dobiva slabo seno, veliko slame in premalo tečne klaje (beljakovine), ker drugače živali zbole za napačnim presnavljanjem, glodajo les, žro cunje itd. V takem primeru pomaga namesto klajnega apna tudi to, če se priliva pitni vodi ali klaji čista apnena voda, kakršna se dobi, če se ugašeno apno pomeša v kaki posodi z vodo ter se pusti uvesti, da se nabere zgoraj čista zelenkasta apnena voda. Porabljenata voda se nadomesti z drugo, zmeša se jo zopet z apnom in pusti se jo uvesti. Taka apnena voda popolnoma nadomešča drago klajno apno, ki se ga sedaj sploh ne dobi lahko.

R. K. v T. Tobakova voda proti ušem pri živini je izborno sredstvo, vendar se ne sme rabiti, če je koža ranjena, kajti takrat zaide lahko tobakov strup „nikotin“ v kri, kar je smrtonosno. — **J. L. v Č. Krvomočnost govedi na pašniku,** ki se pri Vas redno vsako leto pojavlja, povzročajo klopi, ki okužijo z bakterijami (glivami) kri, da se obisti vnamejo, vsled česar gre od živali s krvjo pomešana skalnica. — **F. U. v B. Kjer ni ledenice, se sveže meso ob poletni vročini dolgo in najbolje ohrani v mleku,** ki bo zaradi varčnosti posneto in ki je lahko tudi že kislo, vendar je boljše, če se vzame še sladko mleko. Polovica potrebnega mleka se vlije v primerno veliko posodo, nato se vloži meso, ki se ga slednjič z mlekom čezinčez tako zalije, da ga pokriva mleko vsaj za dva prsta visoko. Strogo je paziti, da ni zračnih mehurčkov med mesom in mlekom, kajti meso prične smrdeti, odnosno gniti, povsod, kjer se ga mleko ne dotika. Kadar se od mesnega kosa kaj odreže, se naj ostali kos z vso to previdnostjo zopet nazaj v mleko vloži. Ob pravilnem ravnanju se tako vloženo meso da hraniti popolnoma užitno do enega tedna. Za vložitev novega mesa se mora seveda vzeti sveže mleko in rabljeno posodo izmiti z vso skrbnostjo z vročo vodo, če treba tudi z lugom. Meso, hranjeno v mleku, je samoobsebnostno imeti na hladnem.